

SADRŽAJ

Kratice i znakovi	5
I. ARAPSKI JEZIK I NJEGOVI DIJALEKTI	
Uvod.....	7
Semitski jezici	8
Arapski jezik	10
Diglosija	13
Arapski dijalekti	14
Noviji arapski dijalekti.....	16
II. ARAPSKI FILOLOZI	
Osvrt na arapske filologe (do 20. vijeka)	19
Doba preporoda	34
III. ORTOGRAFIJA ARAPSKOG JEZIKA	
Arapsko pismo (Uvodna riječ)	39
A - Obilježavanje suglasnika	49
Tabela arapskog alfabeta	50
Znak nevokaliziranog konsonanta	51
Nunacija	52
Znak udvajanja suglasnika	53
Pravopis suglasnika hamze	55
Znak spajanja	57
B - Obilježavanje samoglasnika	59
Znak duljenja vokala	61
Poseban pravopis nekih slova	62
I - Dodavanje slova	62
II - Ispuštanje slova	64
III - Međusobno zamjenjivanje slova	70
Rastavljanje i spajanje riječi u pismu	72
Interpunkcija	76

Pisanje tudica u arapskom jeziku	80
Osvrt na arebicu	83
Obilježavanje samoglasnika	85

IV. FONETIKA ARAPSKOG JEZIKA

Uvodni opći dio	87
Govorni organi	89
Nastajanje i podjela glasova	91
Suglasnici i samoglasnici	92
Suglasnici po mjestu tvorbe	95
Tvorba suglasnika	96
Glasovne promjene	98
Posebni dio: Arapski konsonantizam.....	99
Tabela: Podjela arapskih suglasnika	100
A-Šumni suglasnici	100
I-Dvousnjeni suglasnik: b - ب	100
II-Zubnousnjeni suglasnik: f - ف	101
III-Zubni suglasnici	102
a) Neemfatični: d - د, t - ت	102
1) Zubni suglasnik: d - د	102
2) Zubni suglasnik: t - ت	102
b) Emfatični zubni suglasnici	104
1) Zubni suglasnik: d - ض	104
2) Zubni suglasnik: t - ط	105
IV - Međuzubni suglasnici	106
a) Neemfatični: d - ذ, t - ث	106
1) Međuzubni suglasnik: d - ذ	106
2) Međuzubni suglasnik: t - ث	107
b) Emfatični međuzubni suglasnici	107
Međuzubni suglasnik: z - ظ (d)	107
V-Desnični suglasnici	108
a) Neemfatični: z - ز, s - س	108
1) Desnični suglasnik: z - ز	108
2) Desnični suglasnik: s - س	109
b) Emfatični desnični suglasnici	109
Desnični suglasnik: s - ص	109
VI-Prednjonepčani suglasnici	110
a) Trljani suglasnik: š - ش	110
b) Sliveni suglasnik: ġ - ج	110
VII - Zadnjonepčani suglasnici	111

a) Praskavi suglasnik: k - ك	111
Zadnjonepčani suglasnici ġ - غ, ħ - خ	112
b) - 1) Trljani suglasnik: ġ - غ	112
2) Trljani suglasnik: ħ - خ	113
VIII - Resični suglasnik: q - ق	113
IX - Ždrijelni suglasnici	114
1) Ždrijelni suglasnik: ' - ع	114
2) Ždrijelni suglasnik: ħ - ح	114
X - Glasnični suglasnici	115
1) Glasnični suglasnik: ' - ء	115
2) Glasnični suglasnik: h - ه	120
B - Zvonki suglasnici	121
I - Bočni suglasnik: l - ل	121
II - Nosni suglasnici	124
1) Nosni suglasnik: m - م	124
2) Nosni suglasnik: n - ن	124
III - Treperavi suglasnici	125
Treperavi suglasnik: r - ر	125
IV - Polusamoglasnici	126
1) Polusamoglasnik: w - و	127
2) Polusamoglasnik: y - ی	128
Arapski vokalizam	129
Arapski kratki samoglasnici	131
Kratki samoglasnik: i	131
Kratki samoglasnik: u	133
Kratki samoglasnik: a	134
Arapski dugi samoglasnici	137
Arapski dvoglasni	139
Slog i srodne pojave	140
Prozodijske pojave	142
Naglasak	143
Intonacija	144
Ritam	145
Kvantitet jezičkih glasova	145
Kvalitet jezičkih glasova	145
Pauzalne forme	148

V. MORFOLOGIJA

Uvodna riječ	151
Korijen riječi	154

I - Trilitere	155
Nastanak trilitera	157
II - Glagolske kvadrilitere	159
A - Nastanak glagolskih kvadrilitera	160
Afiksacija jednog radikala triliteri	160
a) Prefigiranje prvog radikala	161
b) Infigiranje jednog radikala	161
c) Sufigiranje jednog radikala	162
Reduplikacija 3. radikala trilitere	163
Denominativna tvorba gl.kvadrilitera	163
Posebne vrste gl. kvadrilitera	163
Glagolske kvadrilitere nastale kontaminacijom	164
Metateza radikala gl. kvadrilitera	165
Međusobna zamjena radikala gl.kvadrilitera	165
IMENSKE KVADRILITERE	165
B - Nastanak imenskih kvadrilitera	166
Reduplikacija bilitera	166
Afiksacija jednog radikala triliteri: a) Prefiksi; b) Infiksi; c) Sufiksi	166
Postupak النُّحْث kod imenskih kvadrilitera	167
Metateza radikala im. kvadrilitera	168
Zamjena radikala im. kvadrilitera	168
III - Nastanak kvinkvilitera	169
NAČINI TVORBE RIJEČI (MORFEMIKA)	171
Alternacija	172
Prolongacija	172
Geminacija	172
Afiksacija	173
Reduplikacija	173
Obilježavanje morfoloških modela	174
Podjela oblika	175
Vrste imena	175
Pregled izvedenih imena	178
I - Deverbalna imena	178
1. Glagolska imenica	179
2. Ime jednodržnosti	179
3. Ime načina	179
4. Ime mjesta i vremena	179
5. Ime oruda	179

6. Glagolski pridjevi	179
7. Obični pridjevi	180
8. Elativ	180
II - Denominalna imena	180
1. Ime jedinke	180
2. Ime mnoštva	181
3. Ime posude	181
4. Odnosno ime	182
5. (Apstraktne) imenice kakvoće	187
6. Umanjeno ime	188
III - RAZNI IMENSKI OBLICI	194
ROD IMENA	197
I - Imenice ženskog roda	197
a) po značenju	197
b) po obliku	198
c) po upotrebi	199
d) Prirodni ženski rod prema muškom	199
II - Imenice zajedničkog roda	201
III - Rod pridjeva (i participa)	203
a) Ženski rod pridjeva	203
b) Pridjevi zajedničkog roda	204
BROJ IMENA	205
I - Tvorba oblika dvojine imena	205
II - Tvorba oblika množine imena	208
A - Pravilna množina m. roda	208
B - Pravilna množina ž. roda	209
C - Način tvorbe pravilne množine imena	210
D - Način tvorbe nepravilne množine imena	212
E - Nepravilne množine višekonsontskih imena	226
Plurali od kvinkvilitera, i sl.	229
Množine odn. zbirne imenice na suf. -at	230
Posebni nepravilni plurali	230
Plural od plurala	230
Neke napomene o pluralu uopće	231
BROJEVI	233
1. Glavni brojevi	233
2. Redni brojevi	235

VI

3. Brojni pridjevi: a) distributivni, b) multiplikativni c) brojni pridjevi obl.....	236
4. Brojni prilozi	237
5. Razlomci	238
6. Brojna imenica obl.	239

ZAMJENICE (OSIM LIČNIH).....	239
1. Pokazne zamjenice: a) proste i b) složene.....	239
c) Određeni član	240
2. Odnosne zamjenice	241
3. Upitne zamjenice	242
4. Neodređene zamjenice	244

DEVERBALNA IMENA (POJEDINAČNO).....	244
1. Glagolske imenice (infinitivi).....	245
Infinitivi I vrste glagola	245
Infinitivi s prefiksom ma, odn. mi	248
a) Nepravilni oblci infinitiva	248
b) Krnji oblici infinitiva.....	250
c) O rekvencijama infinitiva trilitera	250
d) O tipskim značenjima nekih infinitiva trilitera	251
Infinitivi vrsta nastalih iz trilitera.....	251
Infinitivi iz kvadrilitera.....	255
2. Imena jednokratnosti	256
3. Imena za način.....	257
4. Imena mjesta i vremena.....	257
5. Imena oruda.....	258
6. Glagolski pridjevi:.....	259
a) aktivni od trilitera (I vrste i izvedenih)	259
b) aktivni od kvadrilitera.....	260
c) pasivni od trilitera (I vrste i izvedenih)	260
d) pasivni od kvadrilitera.....	261
7. Pridjevi slični participima.....	262
8. Elativ.....	264

DEKLINACIJA IMENA.....	265
I - Vokali padežni nastavci.....	266
II - Konsonantski padežni nastavci.....	267
Imena nepotpune deklinacije.....	268
Promjena na kraju imena.....	270
Virtuelna promjena.....	270

Položajna promjena	272
Nepromjenljiva imena	272
LIČNE ZAMJENICE	274
I - Lične zamjenice u nominativu: a) rastavljene, b) spojene.....	275
II - Lične zamjenice u genitivu.....	277
III - Lične zamjenice u akuzativu: a) rastavljene, b) spojene.....	278
GLAGOLI	280
Tvorba glagolskih oblika (općenito).....	281
Prva vrsta glagola iz trilitera.....	284
Razredi I vrste glagola (iz trilitera).....	285
Prelazni i neprelazni glagoli.....	288
Glagolska vremena u pasivu.....	289
Načini imperfekta.....	289
a) Zavisni i skraćeni način.....	289
b) Pojačani način.....	290
c) Zapovijedni način.....	291
d) Zabrana.....	293
NEPRAVILNI GLAGOLI	295
I - Tip glagola: الْمُضَاعَفُ.....	296
II - Tip glagola: الْمَهْمُوزُ.....	297
III - Tip glagola: الْمَثَالُ.....	298
IV - Tip glagola: الْأَجُوفُ.....	300
V - Tip glagola: النَّاَقِصُ.....	302
VI - Višestruko nepravilni glagoli.....	304
a) Dvostruko nepravilni glagoli.....	304
1. Podgrupa: الْفُفِيفُ.....	304
2. Podgrupa: gl. s hamzom i slabim suglasnicima.....	305
b) Trostruko nepravilni glagoli.....	306
c) Defektni glagoli.....	307
1. Glagol: لَيْسَ.....	308
2. Glagoli pohvale i kuđenja.....	308
3. Glagoli čuđenja ili divljenja.....	309
PROŠIRENE GLAGOLSKE VRSTE TRILITERA	313
A - I - Pravilni oblici (proširenih vrsta)	313
II - Nepravilni oblici (proširenih vrsta).....	314

VIII

ZNAČENJA GLAGOLA PROŠIRENIH VRSTA IZ TRILITERA	318
II-XV vrste; بَابُ دَحْرَجَ (تَدَحْرَجُ)	318
Osvrt na proširene vrste trilitera	330
GLAGOLI NASTALI IZ KVADRILITERA	332
I vrsta glagola iz kvadrilitera	333
II vrsta gl. iz kvadrilitera	333
III vrsta gl. iz kvadrilitera	333
IV vrsta gl. iz kvadrilitera	334
ČESTICE	334
A. - Prilozi	335
I - Upitni prilozi	335
II - Nepromjenljive imenice s nastavkom : u	339
III - Prilozi od imena u akuzativu	339
B. - PRIJEDLOZI	343
A) deverbalni; b) denominalni; c) složeni prijedlozi	343
Napomene uz prijedloge	346
C. - VEZNICI	347
I - Naporedni veznici	348
II - Zavisni veznici	348
1. izrični; 2. mjesni; 3. vremenski; 4. uzročni; 5. posljedični; 6. namjerni; 7. načinski; 8. poredbeni; 9. pogodbeni; 10. dopusni	348
D. - UZVICI	350
Tabele I - XXXVII	353

VI. SINTAKSA

Uvodna riječ	391
Sintaksa imena	392
Određeno i neodređeno ime	392
Vlastita imena	393
Lične zamjenice	396
I - Rastavljene lične zamjenice	398
II - Spojene lične zamjenice	401
a) U nominativu	401
b) U genitivu	401
c) U akuzativu	403

Pokazne zamjenice.....	405
Određeni član.....	408
Dozivanje i njegova namjena.....	411
Glagolu slična imena.....	415
1. Glagolska imenica.....	415
2a. Particip aktivni.....	418
2b. Particip pasivni.....	420
3. Obični pridjev.....	421
4. E'ativ	422
5. Odnosno ime	424
6. Riječ glagolskog značenja	424
Sintaksa padeža	426
A - Nominativi	426
1. Subjekt glagolske rečenice	427
2. Subjekt predikat imenske rečenice	429
a) Subjekt imenske rečenice	429
b) Predikat imenske rečenice	430
3. Subjekt pomoćnih glagola	431
4. Subjekt čestica مَا i لَا	431
5. Predikat čestice إِنَّ i njoj sličnih	432
6. Predikat čestice لَا za općenito nijekanje	433
Kongruencija subjekta i predikata	433
I - Slaganje u glagolskoj rečenici	433
II - Slaganje u imenskoj rečenici	434
B - Akuzativi	436
a) Opći objekt.....	436
b) Objekt	438
c) Akuzativ mjesta i vremena	439
d) Akuzativ uzroka ili svrhe	441
e) Akuzativ pratnje	442
f) Akuzativ stanja	442
g) Akuzativ specifikacije	443
h) Akuzativ izuzimanja	444
i) Predikat glagola كَانَ i njemu sličnih	444
j) Subjekt čestice إِنَّ i njoj sličnih	445
k) Subjekt čestice لَا za općenito nijekanje	446
i) Predikat čestica مَا i لَا u značenju لَيْسَ	446
GENITIVI	447
A - Genitiv iza prijedloga	447

a) Prvobitni prijedlozi	448
b) Glagolski prijedlozi: عَدَا ، خَلَا ، حَشَا	466
c) Imenski prijedlozi	467
Osvrt na prijedloge	494
B - Genitiv u genitivnoj vezi	497
I - Prava aneksija	498
1) Aneksija zavisnosti.....	498
2) Aneksija kvalifikacije	498
II - Neprava aneksija	499
III - Značenja odredbenice	501
IV - Sintaksičke osobitosti aneksije	504
V - Zamjena aneksije drugim konstrukcijama	506
VI - Neke osobitosti upotrebe aneksije	508
VII - Stereotipni izrazi u aneksiji	510
 SPOREDNI DIJELOVI REČENICE	512
1. Atribut	512
2. Međusobno vezivanje	515
3. Pojačanje	516
4. Zamjena (permutativ)	518
5. Apozicija	520
 SINTAKSA BROJEVA	521
A - Glavni brojevi	521
a) Slaganje u rodu	521
b) Konstrukcije glavnih brojeva	522
c) Poredak brojeva međusobno	523
d) Determinacija kod brojeva	524
B - Redni brojevi	525
C - Drugi brojni pridjevi	525
a) Distributivni brojevi	525
b) Multiplikativni brojevi	526
c) Brojni pridjevi oblika	526
d) Brojni prilozi	526
e) Razlomci	527
f) Obilježavanje datuma	528
 SINTAKSA GLAGOLA	
Podjela glagola	530
I - Radno stanje (aktiv)	530

A - Kvalitativni glagoli	530
B - Aktivni glagoli	531
a) Prelazni glagoli	531
b) Neprelazni glagoli	532
C - Povratni glagoli	533
a) Pravi povratni glagoli	534
b) Nepravi povratni glagoli	534
c) Povratno-pasivni glagoli	534
II - Trpno stanje (pasiv)	535
 GLAGOLSKI OBJEKT	538
A - Glagoli bez objekta	538
B - Glagoli s direktnim objektom	539
I - Glagoli s jednim objektom	539
II a) Glagoli sa dva akuzativna objekta.....	539
b) Glagoli sa direktnim i predikativnim objektom	540
c) Glagoli sa tri akuzativna objekta.....	542
III - Glagoli s istodobno direktnim i prepozicionalnim objektom.....	543
IV - Glagoli s direktnim ili prepozicionalnim objektom istoga značenja.	543
V - Glagoli s indirektnim objektom.....	543
VI - Brojčani glagoli	544
D - Glagoli sa sintaksičkim osobitostima	545
1. Unipersonalni glagoli	545
2) Glagoli za pohvalu, odn. kuđenje.....	546
3) Glagoli divljenja i čuđenja	548
E - Pomoćni glagoli	550
I - Početni glagoli.....	550
II - Glagoli iminencije	550
III - Glagoli nade	551
IV - Glagoli postojanja	552
Temporalne i modalne vrijednosti glagola	557
Prethodne napomene	557
Vrijednosti perfekta	558
I - Apsolutne vrijednosti perfekta	558
II - Uslovljene vrijednosti perfekta	559
Vrijednosti imperfekta	561
A - Indikativ imperfekta	561
I - Apsolutne vrijednosti određenog načina	561
II - Uvjetovane vrijednosti indikativa imperfekta	562
1) Lokalizacija određenog načina u budućnosti	562

2) Lokalizacija "određenog" načina u sadašnjosti	563
3) Lokalizacija "određenog" načina u prošlosti.....	564
B - Zavisni način imperfekta	565
C - Skraćeni način imperfekta	566
D - Zapovjedni način	567
E - Pojačani način imperfekta	567
ČESTICE	569
A - Prilozi.....	569
1) Upitni prilozi.....	570
2) Prilzi za odgovor	570
3) Odrečni prilozi.....	571
4) Prilozi za podsticanje.....	573
5) Prilozi za ponudu.....	573
6) Prilozi za upozorenje.....	573
7) Prilozi za izražavanje pojačanja.....	574
8) Prilozi za izražavanje želje.....	579
9) Prilozi za oznaku nade.....	579
10) Prilog za oznaku budućnosti.....	580
11) Prilozi za objašnjenje.....	580
12) Prilozi za mjesto	581
13) Prilozi za vrijeme	582
14) Prilozi za način.....	583
15) Prilozi za broj i količinu	583
16) Prilozi za uzrok i svrhu.....	585
17) Prilozi za ograničavanje.....	585
II - Prilozi imenskog porijekla.....	586
1) Prilozi za ograničavanje.....	586
2) Prilozi za mjesto.....	586
3) Prilozi za vrijeme.....	586
III - Prilozi od imena u akuzativu.....	587
1) Za mjesto	587
2) Za vrijeme	587
3) Za način	587
4) Za količinu	588
5) Za pojačanje	588
6) Razni akuzativni priloški izrazi	588
IV - Razne priloške oznake	589
B - Veznici	591
C - Uzvici	592

SINTAKSA REČENICE.....	594
Uvodna napomena.....	594
I - Proste rečenice.....	595
A - Uzvične (eksklamativne) rečenice.....	595
1. Rečenice osjećanja.....	595
2. Željne (optativne) rečenice.....	597
a - 1) Zapovjedne (imperativne) rečenice.....	597
2) Zabrambene (prohibitivne) rečenice.....	599
3) Poticajne (stimulativne) rečenice.....	599
b - Željne rečenice u užem smislu.....	599
Napomena u vezi za dozivanje.....	601
B - Izjavne rečenice	601
I - Imenske (nominalne) rečenice	601
II - Glagolske (verbalne) rečenice	605
Dodaci u glagolskoj rečenici	606
a) Direktni objekt	606
b) Opći objekt	607
III - Glagolska rečenica s imenskim predikatom	608
Ostale dopune u imenskim i glagolskim rečenicama	608
IV - Niječne (negativne) rečenice	609
V - Upitne (interogativne) rečenice	614
VI - Prosta rečenica izuzimanja.....	618
 SLOŽENE REČENICE	 620
A - Nezavisno-složene rečenice	620
1 - Sastavne (kopulativne) rečenice	621
2 - Rastavne (disjunktivne) rečenice	622
3 - Suprotne (adverzativne) rečenice	623
4 - Isključne (ekskluzivne) rečenice	624
5 - Zaključne (konkluzivne) rečenice	625
B - Rečenice stanja	626
C - Zavisno-složene rečenice	628
1. Subjektivne rečenice	629
2. Predikativne rečenice	629
3. Atributivne rečenice	630
4. Apozitivne rečenice	630
5. Objektne rečenice	630
6. Odnosne (relativne) rečenice	631
A - Odnosne rečenice s antecedentom	632
1. S neodređenim antecedentom	632

2. S određenim antecedentom	632
B - Odnosne rečenice bez antecedenta	633
Zamjenica iza prijedloga	635
C - Participijalne relativne rečenice	636
7. Izrične (deklarativne) rečenice	636
Infinitivne rečenice	636
8. Priloške (adverbne) rečenice	638
a) Mjesne (lokalne) rečenice	638
b) Vremenske (temporalne) rečenice	639
c) Uzročne (kauzalne) rečenice	642
d) Posljedične (konsekutivne) rečenice	643
e) Namjerne (finalne) rečenice	644
f) Načinske (modalne) rečenice	645
g) Poredbene (kondicionalne) rečenice	646
h) Pogodbene, odn. uvjetne rečenice	647
i) Realne pogodbene rečenice	647
j) Pogodbeno-odnosne rečenice	649
Upotreba čestice ف ispred apodoze	650
Asindetske pogodbene rečenice	651
1) Potencijalne pogodbene rečenice	651
2) Irealne pogodbene rečenice	652
Čestica ج u pogodbenim rečenicama	653
Ispušanje dijelova pogodbene rečenice	653
3) Dopusne (koncesivne) rečenice	654
Završna napomena	655
Dodatak	655
Pjesnička sloboda (Licentia poetica)	656

VII. UVODA U SEMANTIKU

O semantici uopće	661
O semantičkom ispitivanju kod Arapa	663
Podjela semantike	666
Ekstra - i intralingvistička semantika	667

LEKSIČKA SEMANTIKA

O semantičkim promjenama riječi	670
Sinonimija	675
Polisemija i homonimija	681
Antonimija	688
Hiponimija	695

Inkompatibilnost (netrpeljivost)	696
Kolokacija	698
Razni semantički odnosi	700
Semantička komponentna analiza	705

SINTAKSIČKA SEMANTIKA	707
Semantički međurečenički odnosi	710
Smisao nepravilne rečenice	714
Podrazumijevanje neizrečenog	717
Širi kontekst i rečenica	720

VIII. INDEXI

Bosanski i latinski termini	723
Arapski termini i morfemi	753
Arapske riječi, čestice, afiksi i dr	769

IX. SELEKTIVNA BIBLIOGRAFIJA LINGVISTIČKE ARABISTIKE

Selektivne bibliografije lingvističke arabistike.....	783
Kratice.....	783
Uvodna riječ	784
I - Semitistika.....	786
II - Arabistika	789
III - Historija jezika	790
IV - Arapski jezik općenito	791
V - Biobibliografije	796
VI - Arapski dijalekti	798
VII - Arapsko pismo	803
VIII - Leksikografija.....	807
IX - Arabizmi	812
X - Tuđice u arapskom jeziku	814
XI - Terminologija	815
XII - Gramatika općenito	824
XIII - Jezička lektira	829
XIV - Fonetika	835
XV - Morfologija	838
XVI - Sintaksa	840
XVII - Semantika	844
XVIII - Stilistika	846
XIX - Frazeologija	851
XX - Abecedni index autora	853